

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2005/127

Karar Sayısı : 2007/42

Karar Günü : 5.4.2007

Resmi Gazete Tarih-Sayısı : 07.11.2007-26693

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN MAHKEMELER:

1- Antalya I. Asliye Ceza Mahkemesi Esas No: 2005/109

2- Mengen Asliye Ceza Mahkemesi Esas No: 2005/127

3- Tekirdağ Sulh Ceza Mahkemesi Esas No. 2006/15

4- Pozantı Asliye Ceza Mahkemesi Esas No: 2006/16

5- İzmir 6. Ağır Ceza Mahkemesi Esas No: 2006/25

6- İzmir 4. Ağır Ceza Mahkemesi Esas No: 2006/135

İTİRAZLARIN KONUSU: 23.3.2005 günlü, 5320 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun'un 8. maddesinin (2) numaralı fıkrasının, Anayasa'nın 2., 6., 9., 11., 12., 36., 37., 38., 39., 40., 138. ve 154. maddelerine aykırılığı savıyla iptali ile 2005/127-2006/16 esas sayılı dosyalarda yürürlüğün durdurulmasına karar verilmesi istemidir.

I- OLAY

Temyiz edilerek Yargıtay'a intikal eden ve Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nca henüz tebliğname düzenlenmemiş olan hüküm dosyalarının, 5320 sayılı Yasa'nın 8. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca Mahkemelerine gönderilmesi üzerine duruşma açılmasına karar veren Mahkemeler, itiraz konusu kuralın, Anayasa'ya aykırı olduğu kanısıyla iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvurmuşlardır.

II- İTİRAZ KONUSU YASA KURALI

23.3.2005 günlü, 5320 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun'un 8. maddesinin (2) numaralı fıkrası şöyledir:

“Bu Kanunun yürürlük tarihinden önce ilk derece mahkemelerince karar verilmiş olup, temyiz edilmekle Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmiş bulunun dava dosyalarından, lehe kanun hükümlerinin uygulanması yönünde mahkemesince değerlendirme yapılması gerektiği açıkça anlaşılanlar, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nca doğrudan ilgili mahkemesine iade edilebilir. Bu halde, mahkemesince duruşma yapılarak karar verilir.”

III- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince, değişik tarihlerde yapılan ilk inceleme toplantılarında, dosyalarda eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, oybirliğiyle karar verilmiştir.

IV- BİRLEŞTİRME KARARI

Antalya I. Asliye Ceza Mahkemesi'nin başvurusuna ilişkin Esas:2005/109; Tekirdağ Sulh Ceza Mahkemesi'nin başvurusuna ilişkin Esas: 2006/15; Pozantı Asliye Ceza Mahkemesi'nin başvurusuna ilişkin 2006/16; İzmir 6.Ağır Ceza Mahkemesi'nin başvurusuna ilişkin 2006/25; İzmir 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nin başvurusuna ilişkin 2006/135 sayılı davaların, aralarındaki hukuki irtibat nedeniyle Esas:2005/127 sayılı dava ile birleştirilmesine, birleştirilen davaların esaslarının kapatılmasına, esas incelemenin 2005/127 sayılı dosya üzerinden yürütülmesine 5.4.2007 tarihinde oybirliğiyle karar verilmiştir.

V- YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİ

Anayasa Mahkemesi'nin, 2005/127 ve 2006/16 esaslarına kayıtlı Mengen ve Pozantı Asliye Ceza Mahkemeleri'nin, 23.3.2005 günlü, 5320 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun'un 8. maddesinin (2) numaralı fıkrasının yürürlüğünün durdurulması istemlerinin, koşulları oluşmadığından REDDİNE, 10.11.2005 ve 15.2.2006 günlerinde, OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

VI- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu kural, dayanan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

İtiraz Başvurularında, Anayasa'ya göre yargı yetkisinin, Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılacağı, Cumhuriyet Başsavcılıklarına mahkeme olma görev ve sıfatının verilmediği, ceza yargısı hukukunun hiçbir kurum, kural ve kavramıyla bağdaşmayan düzenlemeyle Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına verilen dosyaların mahkemelerine iadesine dair kararın bozma kararı niteliğinde olduğu, temyiz aşamasında Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı görevinin, tebliğname düzenleyerek dosyayı ilgili dairesine göndermek olduğu, hakimlerin görevlerinde bağımsız olup, kanuna, hukuka uygun olarak ve vicdani kanaatlerine göre hüküm verecekleri, hiçbir organ, makam, mercii veya kişinin yargı yetkisinin kullanılmasında emir ve talimat veremeyeceği, temyiz yargı yetkisini kullanma görevinin mahkeme ile birlikte Yargıtay C. Başsavcılığına veren bu yasa normunun davaların en az giderle ve süratle sonuçlandırılmasına engel olduğu, yeniden duruşma yapılmak suretiyle tarafların kanuni hakim güvencesinden yoksun kılındığı, suç ve cezalara ilişkin esaslar ile temel hak ve hürriyetlerin zedelenmesi nedeniyle, Anayasa'nın 2., 6., 9., 11., 36., 37., 38., 39., 40., 138. ve 154. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

5320 sayılı Yasa'nın 8. maddesinde, mahkemelerce verilen ve temyiz edilip Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca henüz "tebliğname" düzenlenmemiş dosyaların, lehe kanun uygulanması yönünden mahkemesince değerlendirilme yapılması açıkça anlaşılanların, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca ilgili mahkemesine iade edilebileceği, bu şekilde iade edilen dosyalarla ilgili kararların, duruşma yapılarak verilebileceği hüküm altına alınmıştır. Bu

durumda ilgili mahkeme, herhangi bir bozma kararı olmadığı halde, karar vererek elini çekmiş olduğu dosyayı yeniden esasına kaydedip duruşma açarak ve hükme esas teşkil eden suçla ilgili önceki ve sonraki yasalarda yer alan ilgili tüm hükümleri karşılaştırarak sanık lehine olan yasa hükmünü belirleyecek ve yeniden hüküm verecektir.

Anayasa'nın 6. maddesinde, hiç kimsenin veya organın kaynağını anayasadan almayan bir devlet yetkisini kullanamayacağı; 9. maddesinde, yargı yetkisinin Türk milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılacağı; 154. maddesinin birinci fıkrasında da, mahkemelerce verilen kararların son inceleme yerinin Yargıtay olduğu hükme bağlanmıştır.

İtiraz konusu kural, ilk derece mahkemelerince verilip temyiz edilen hükümlerde başlamış olan temyiz sürecini sonlandırarak, Ceza Yargılaması Yasası sistemine uygun olmayan biçimde Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığını, ilk hükmün ortadan kalkmasına ve yeni bir hüküm kurulmasına neden olan karar mercii konumuna getirmektedir.

Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 6., 9. ve 154. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

İptal edilen kuralın Anayasa'nın 2., 11., 12., 36., 37., 38., 39., 40. ve 138. maddeleri yönünden ayrıca incelenmesine gerek görülmemiştir.

Belirtilen görüşlere, Haşim KILIÇ, Sacit ADALI, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT katılmamışlardır.

VII- SONUÇ

23.3.2005 günlü, 5320 sayılı “Ceza Muhakemesi Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunu”nun 8. maddesinin (2) numaralı fıkrasının Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Haşim KILIÇ, Sacit ADALI, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ ve Osman Alifeyyaz PAKSÜT'ün karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, 5.4.2007 gününde karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Tülay TUĞCU	Haşim KILIÇ	Sacit ADALI

Üye	Üye	Üye
Fulya KANTARCIOĞLU	Ahmet AKYALÇIN	Mehmet ERTEN

Üye

A. Necmi ÖZLER

Üye

Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye

Şevket APALAK

Üye

Serruh KALELİ

Üye

Osman Alifeyyaz PAKSÜT

KARŞIOY GEREKÇESİ

1- 23.3.2005 günlü, 5320 sayılı Kanun'un 8. maddesinin (2) numaralı fıkrası ile öngörülen düzenlemenin bir usûl düzenlemesi olduğunda kuşku bulunmamaktadır. Söz konusu düzenleme ile öngörülen amaç, Türk Ceza Kanunu ile Ceza Muhakemesi Kanunlarının yürürlüğe girmesi sonrasında, lehe kanun hükümlerinin uygulanması sırasında, yargılamada kaçınılmaz biçimde ortaya çıkacak gecikmelerin asgari düzeye çekilmesi, bu nedenle usul ekonomisi yönünden yargılamayı hızlandırıcı bir yöntem getirilmesi düşüncesinden ibarettir. Anılan düzenleme ile evvelce hüküm kurulmuş dava dosyalarının temyiz incelemesi yapılmadan önce Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nca doğrudan mahkemesine iade edilebilmesi imkânı getirilerek, gereksiz yere zaman kaybına yol açacak bir uygulamanın önüne geçilmek istenmiştir. Esasen, anılan yasal düzenleme yapılmasaydı, temyiz edilen ve henüz hakkında tebliğname düzenlenmemiş olan dosyalar önce Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nca incelenerek tebliğname düzenlenecek, daha sonra ilgili Yargıtay Ceza Dairesi'nde yapılacak inceleme sonrasında "lehe kanun değerlendirmesi" yapılması için bozulacak ve hükmü veren mahkeme de bozma kararı sonrasında gerekirse duruşma açıp, değerlendirme yaparak hüküm

verecekti. Bu olağan prosedür ise, yargının ağır iş yükü nedeniyle uzun bir süreçte gerçekleşecekti.

İtiraz konusu kuralla, evvelce hükmü veren mahkemelerin sahip olduğu lehe kanun değerlendirmesi yapma” yetkisine hiçbir biçimde hâlel gelmemiş; Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı da Yargıtay Dairelerinin yerine geçmemiş; Başsavcılığa, yalnızca “lehe kanun hükümlerinin uygulaması yönünde mahkemesince değerlendirme yapılması gerektiği açıkça anlaşılan” dava dosyaları yönünden prosedür ve süreci kısaltıcı bir inceleme ve aracılık yapma yetkisi tanınmıştır. Diğer bir deyişle, dava konusu kuralla Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'na tanınan yetkinin bir “yargı yetkisi” olduğunu söyleyebilmek mümkün değildir.

2- Anayasa'nın 141. maddesinin son fıkrası “**Davaların en az giderle ve mümkün olan süratle sonuçlandırılması, yargının görevidir.**” Hükmünü taşımakta; 36. maddesinin birinci fıkrasında da, herkesin “**adil yargılanma hakkına**” sahip olduğunu belirtmektedir.

İtiraz konusu kural, gerçekte Anayasa'ya aykırılığı bir yana, belirtilen bu iki Anayasal hükmün somutlaştırılmasından ibarettir. Esasen usul kanunlarındaki birçok düzenleme de bu amaca hizmet etmektedir. Örneğin, temyizi mümkün olan-olmayan kararlar ayırımının yapılması, bu konuda getirilecek ölçütlerin doğan toplumsal ihtiyaçlar ile kamu yararına uygun biçimde değiştirebilmesi, hep bu Anayasal ilkelerin somut yansımaları niteliğindedir. Yasakoyucu, dava konusu kuralla yargının işleyişine ve hükme müdahale etmemiş; bilakis, usûl ekonomisi, adil yargılanma hakkı ve adaletin hızlandırılması gibi tamamen Anayasal ilke ve ölçütlerin gereğini yerine getirmeye ve bunları somutlaştırmaya yönelik bir düzenleme getirmiştir. Bu bakımdan, kuralın bu yönü itibarıyla de Anayasa'ya aykırılığından söz edilemez.

Açıklanan nedenlerle, itirazlara konu kuralın Anayasa'nın 9. ve 154. maddelerine aykırı bir yönü olmadığından, iptal isteminin reddi gerektiği kanaatine vardığımızdan; aksi yöndeki çoğunluk kararına katılmıyoruz.

Başkanvekili

Üye

Üye

Haşim KILIÇ

Sacit ADALI

Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye

Üye

Serruh KALELİ

Osman Alifeyyaz PAKSÜT